

ספריית הכנסת כבית כסא ציבורי

יש רגעים בחיינו, כשהוא יושב בינו לבינו בין שלושה קירות צרים ודלת, וכל מעייניו בצרכי גופו ונקביו הקטנים והגדולים. והנה, יש אנשים, שדווקא ברגעים הללו עולים ברוחם — ברוחם דווקא — רעיונות חשובים, אימרי-שפר או סתם הירהוריזמה. מינהג שבעולם הוא, שכאשר אנשים כאלה יושבים בבתי-כיסא ציבוריים, קשה להם להתגבר על הייצר, והריהם מנציחים את הגויגיהם — בין השאר, בין בפרוזה ובין בציור — על הקירות סביב וגם על הדלת, אם מגעת ידם האוחזת בעט עד שמה.

לא מתקן עולם
גלאס: נפול
אויבד לא
השטחה

אל גוטליב, בה סיפר לו כנראה גוטליב על ההסדרים הכספיים המיוחדים שלו עם צמרת משרד-הדתות. השיחה היא הכניסה אותו לקומביניציה של מילכודים פוליטיים ואישיים, מילכודי-גלאס.

מילכוד מס. 1: אם דיווח לו גוטליב על הסדרים מנוגדים לחוק, איך יתכן שהוא, יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, לא הלך מיד ובסר את החומר למשטרה?

מילכוד מס. 2: מתחילת הפרשה מת-הלכות שמועות שיש כאן תכנית שטנית של גלאס לחסל את אבו-הצירה עד המדינה גוטליב נימנה עם טב-הסיעה של אבו-הצירה. גוטליב וליפול הם אנשים ש... והנה, גלאס עצמו בריטש ש... כמותו, הולך עכשיו למשטרה לגמור את החשבון.

מילכוד מס. 3: האם לכתחילה פעולה עם החוקרים? אם יתחמק או ימרח תשובות, יגידו שיש לו מה להסתיר, ושהוא איננו ראוי לתפקיד יושב-ראש ועדת החוקה. אם יספר, יגידו שהוא מלשין ומנוול. מילכוד מס. 4: לספר לאבו-הצירה על העדות? מתי לספר? כמה? אם יספר, יסול טרף לכל האיבה האישית והעדתית שרוחש כלפיו מחנה שרי-הדתות. אם לא

והנה, כל הנוסע ומטייל במרחבי ישראל שלנו, בעיר ובכפר, בהר ובגיא, בצבא ובאזרחות, ימצא הוכחות בשפע רב לכושר היצירה המופלא של בני עמנו. מאתרי האמנות הסביבתית הללו צמחו ביטויים בני אלמוות כגון:
נדנד, נדנד, נדנד, נדנד
אולי עוד טיפה תרד!
או גם:
מזל מהשקם נותנת לרס"ר שימחה!
ואפילו:

אני מחרבן על בגין ופרס ביחד!
העיקרון המנחה שבשורש התופעה התרבותית הזאת הוא פשוט: בית-הכיסא הוא ציבורי. קירותיו ודלתו הם רכוש הכלל, ולכן מותר להתבטא. ההתבטאות יכולה להיות חופשית לחלוטין, שכן אינה חתומה, ואיש לא יוכל לגלות לעולם את היוצר האלמוני.

ולמה כל הסיפור הזה? כי יום אחד בשבוע שעבר נכנסתי לספריית הכנסת, מקום תרבותי מאוד על-פי כל המקורות. בדוכן העיתונות מצאתי גיליון של "דבר השבוע" מן ה-10.10.80. במדור "יומן, יומן" של נחום ברנע היה ראיון עם ח"כ דויד גלס מהמפד"ל. מתוארת שם התלבטותו של ח"כ גלס בענייני המפד"ל האחרונים, עניינים שאין להם דבר וחצי דבר עם מצוות, מעשים טובים וראות שמיים. ההתלבטות מתוארת בצורת "מילכודים", שהשלישי בהם הוא זה: "מילכוד מס' 3: האם לשתף פעולה עם החוקרים? אם יתחמק (גלס, ש.פ.) או ימרח תשובות, יגידו שיש לו מה להסתיר, ושהוא אינו ראוי לתפקיד יושב-ראש ועדת החוקה. אם יספר, יגידו שהוא מלשין ומנוול."

ובכן, הסיפור הוא, שמישהו חשב שספריית הכנסת זה בית-כיסא ציבורי, וש"דבר השבוע" הוא הקיר הסמוך למושב, והלך והדגיש בעט כדורית את המילים "מלשין ומנוול" ולעד השורה כתב את המילה "נכון", ללמדנו שלדעת היוצר האלמוני ח"כ גלס הוא באמת מלשין ומנוול.
לא בטוח שבגלופה המצורפת כאן אפשר להבחין בבירור בכתיבה, אך אני מניח ש"דבר השבוע" האמור עדיין מצוי בספריית הכנסת, ולחכמי הגרפולוגיה מן המפד"ל כדאי ימאוד לרוץ ולעיין בו, ואולי יהיו את כתב היד של היוצר האלמוני, שהחליף את ספריית הכנסת בבית-כיסא ציבורי.

בעיית הצד השלישי

אם יש משהו שמדאיג אותי באמת, זה לא הבחירות בארצות-הברית, זה לא מילחמת עיראק — איראן, זה לא מחירי הנפט ואפילו לא מחירי הלחם, אלא מצבנו הכלכלי. מצבנו הכלכלי, ידידים יקרים, לא משתפר במשך השנים. מה שמדאיג אותי באמת במצבנו הכלכלי, זה לא שיעור האינפלציה, וגם לא המאזן המסחרי, לא תקציב-הביטחון, ואפילו לא הקפיצות בבורסה. מה שמדאיג אותי במצבנו הכלכלי הם שלושת צדדיו הידועים.

הצד האחד שלא מפסיק להרוויח מהצד הכלכלי המדאיג, וחושב שארץ-ישראל שלנו זה גן-עדן עלי אדמות. הצד השני, שהוא צד גדול מאוד, מחר לקל כמנה צדדים חלקיים: יש כאלה שרואים את מצבנו הכלכלי ומפקקים, יש כאלה שרואים את מצבנו הכלכלי ורעושים חשבון כמה זמן יעבור עד שייגיעו לצד הראשון. ויש גם כאלה שרואים את מצבנו הכלכלי וארוזים את המיזוודות.

הצד השלישי, הוא הצד המדאיג ביותר. זהו צד שלא מפסיק לגדול. שם יש אנשים שלא מפהקים כשהם רואים את מצבנו הכלכלי, שכבר אין להם עם מה לעשות חשבון, ובשביל לארוז מיזוודות אין להם כסף. הצד השלישי הזה של מצבנו הכלכלי אין פעם לא יעשה מהפכות, ותמיד ימשיך לחשוב שהכל בא לו מאלוהים, ואלוהים שלא נתן כלום לוקח הכל. הצד השלישי הזה של מצבנו הכלכלי עוזב אותנו לאט לאט בלי שנגיש, בשקט בשקט. הזקנים של הצד השלישי מתים בשקט, המבוגרים של הצד השלישי הולכים בשקט לישכת-הסעד, הצעירים של הצד השלישי מתים להיות כבר זקנים.

אני יודע שלא רק אני מודאג מהצד השלישי הזה. הממשלה שלנו, למשל, מודאגת ממנו מאוד. והנה רק לאחרונה החליטה להטיל היטל חד-פעמי על מס הכנסה של בעלי ההכנסות הגבוהות, היטל שחלק ממנו יעבור ללישכות הסעד, כדי שלמבוגרים נון הצד השלישי יהיה מה לקבל שם. השרים כך ולוי וחברות הכנסת ארבל-אלמוזלנו רוצים כל הזמן שנגדיל את ההקצבות לצד השלישי כדי שיוכל להמשיך ולהתקיים בתנאים הנפלאים שבהם הוא מתקיים, ואת הכסף לזה ימשיכו לגייס על-ידי כל מיני היטלים חד-פעמיים שיוטלו על הצד הראשון. אפילו בחוברת "מינוון" של מפלגת-העבר, דן קראתי תוכנית כלכלית שחברו שניים מה האגף הכי שמאלני שיש שם, במערך, והם מציעים לקחת מהעשירים ולתת לעניים, וזה ממש יפה.

וכל זה מחזיר אותי לגיאורג וילהלם פרידריך הגל הזקן, הישן והטוב שלפני 160 שנה כתב את השורות הבאות בחיבור שנקרא "הפילוסופיה של המישפט": "הידרדרות של המון גדול אל מתחת לרמת-קיום מוגדרת (רמת-חיים המוסדרת מאליה, בתור זו ההכרחית לחבר החברה) — כאשר נלווה אליה איבוד

הגויים שנחו מאיתנו

אולי אני טועה, אבל ההרגשה שלי זה שבזמן האחרון עשתה ממשלת ישראל ישיבה חשובה מאוד שדנה בהשלכות של מילחמת עיראק — איראן על מצבנו. אחרי שראשי-הממשלה התלונן על זה שהוא כבר שבועיים ימים לא מופיע ב"עמוד הראשון של שום עיתון ירצני בע"ל, בגלל המילחמה הזאת, ואת התמונה שלו בעיתונים האלה הוא כבר שכח מתי ראה בפעם האחרונה, צץ לשרי-התחבורה מר לנדאו רעיון מבריק: לא רק המילחמה ההיא מוכיחה לגויים שלא ישראל היא הגורם לאי-יציבות ב"אזור, אלא גם שבגלל המילחמה הזאת הגויים בכלל שכחו שאנחנו קיימים, ורעשו אפטר לעשות מה שרוצים.

הממשלה אימצה את המסקנה הזאת, ומייד הועברה הוראה לכולם לעשות מה שהם רוצים. כי אין אחד לא מרגיש ממילא. בעיקבות זה עושה הרמטכ"ל מה שהוא רוצה, ושולח את רעיונות צה"ל ל"טיוולים בלבנון, חברי-הכנסת מתכננים את סיפוח הגולן, ראשי-הממשלה מגרש שוב את ראשי הערים, השר מודעי מודיע ש"שחטנו את האמריקאים בגלל הבחירות אצלם, הטלוויזיה משעממת אותנו עם ז'בוטינסקי, ואני לא אתפלא אם השר אריאל שרון יחליט להקים מצפור על גג בית העירייה בשכם, או משהו דומה.

סים להתגבר בשתי שיטות שאין אחת מהן לא פותרת את הבעיה: האחת — קיצוצות-סעד לעניים. השניה — להמציא בשבילם כל מיני עבודות-דחק, כדי שיעניו יקבלו כסף בשביל עבודה שאין אחד לא צריך, ושרק דוחפת אותנו, למשל, להמשיך ולחזיק בשטחי יהודה ופלסטין ש"שם יש שוק לסחורות העלובות שמייצרים רים העניים שלנו, ושאיך אחד באירופה לא מוכן לקנות אותן. אין אחת מהשיטות לא פותרת את בעיית הצד השלישי שלנו, שהולך וגדל, ויום אחד יבלע אותנו חיים.

בחזית האלכוהול

אני לא יודע אם שמתם-לב, אבל בכל עליות המחירים של המצרכים החיוניים, לא הזכרו האלכוהולים למיניהם. מכיוון שהדבר לא עולה לי כסף, אז אני בהחלט חושב שזה בגלל תרגילי הסחיטה שהפעלתי עליהם כשלימדתי את הקוראים איך עושים בבית וורמוט, סנגריה וקמפרי בזיל הזול.

מה שמדאיג אותי, זה שבניתיים קיבלתי מיכתב מקורא בתל-אביב, שהתלונן שהוא לא מצליח למצוא אנגוסטורה ופרנט החיוניים לתעשיית האלכוהול הביתית, וגם, טוען הקורא, ש"חברים אמרו לו" שהמשקאות האלה יקרים מאוד, וכל העסק לא כדאי.

ובכן, קוראים יקרים: אנגוסטורה ו"פרנט (מתוצרת סטוק) אפשר להשיג, בדרך כלל, בכל מיני חנויות מעדנים ו"משקאות חריפים, אבל הכי טוב זה ללכת ל"סיטונאים. אחד כזה, שאצלו אני קונה, נמצא ברח' הירקון 33 בתל-אביב. שם עולה בקבוק ענק של אוגוסטורה 59 שקלים (מספיק ל-200-300 בקבוקי וורמוט) ובקבוק פרנט עולה 20 שקלים ועוד 10 אגורות (מספיק ל-100-50 בקבוקי קמפרי ביתיים). ככה שכל העסק לא בשמיים.

חוץ מזה, יש בדרך העליה 42 בתל-אביב כמה חנויות למשקאות חריפים ששם אפשר למצוא אלכוהול 95%, ש"הוא יותר טוב ויותר זול מהאלכוהול המקביל של כרמל מזרחי, שחוץ ממחירו הגבוה יש לו גם טעם לוואי חזק מדי. ואם אנחנו כבר בעיסקי האלכוהול, אזי תילמדו אצלי היום איך להכין ליקר-קפה משובח מתוצרת בית:

לוקחים כפית קפה טחון משובח (מסוג קולומביה, או סנטוס, או תערובת של שניהם. בשום אופן לא קפה תורכי) ומכניסים לתוך כוס אלכוהול 95%. פוקים קים ומשאיירים למשך הלילה. למחרת בבוקר מסננים, מוסיפים סוכר (מבושל במים ומצונן), אלכוהול ומים לפי ה"טעם, ויש ליקר-קפה מהמשובחים.